

fiyve victor echo papa

Sharon Houkema
Willem Besselink
Maarten Overdijk
Machiel van Stokkum
Rosalie van Oorschot
Max Kuiper
Mirka Farabegoli
Aracelly Scheper

*contributer:
Frank Koolen*

*colomn:
Fenne Saedt*

oms

contributer Frank Koolen

Omstand
presenteert
i.s.m.
gastcurator
Heidi Linck:

FIVE VICTOR ECHO PAPA

een groepstentoonstelling met:

DE GEHEIME BUNKER

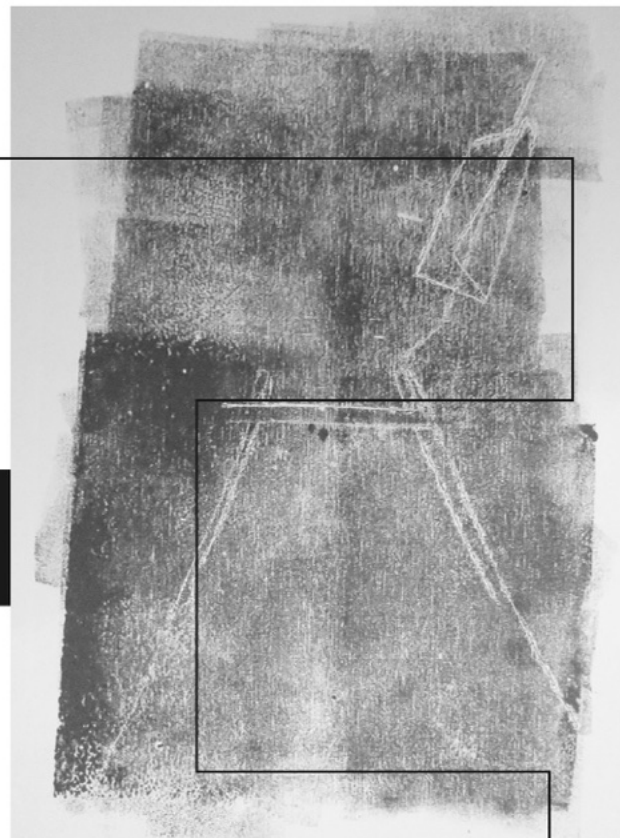
Omstand beschikte tot deze zomer over een artist-in-residence in een voormalige militaire atombunker die werd aangeduid met de benaming 5VEP / Five Victor Echo Papa en werd gebruikt als doorvoerpompstation van kerosine. Het gebouw zelf is een rauwe, betonnen kolos ter grote van een gymzaal, en bevindt zich in het buitengebied, aan de rand van de stad, lastig te vinden en moeilijk te bereiken. De exacte locatie van dit militaire object was geheim. We vonden het een goed idee dat gegeven te handhaven: Een Geheime Bunker!

Omstand programmeerde deze duistere bunker voor werk- en verblijfsperiodes van ongeveer 6 weken. Residenten konden er kamperen in een caravan, kregen van ons een sleutel van de compound en waren verder volledig op zichzelf aangewezen. Rode draad binnen de AIR is een persoonlijk onderzoek van de kunstenaar, waarbij de focus van het residency-programma lag op onderzoek. Resultaat in de vorm van een kunstwerk was geen vereiste. We vroegen kunstenaars ter plekke te reageren op het gebouw, zijn verleden en op thema's die er een relatie mee hebben zoals 'verborgen' en 'geheim' en 'identiteit van de plek'. Een verblijf in de Geheime Bunker resulteerde desondanks in bijna alle gevallen toch in zichtbaar werk.

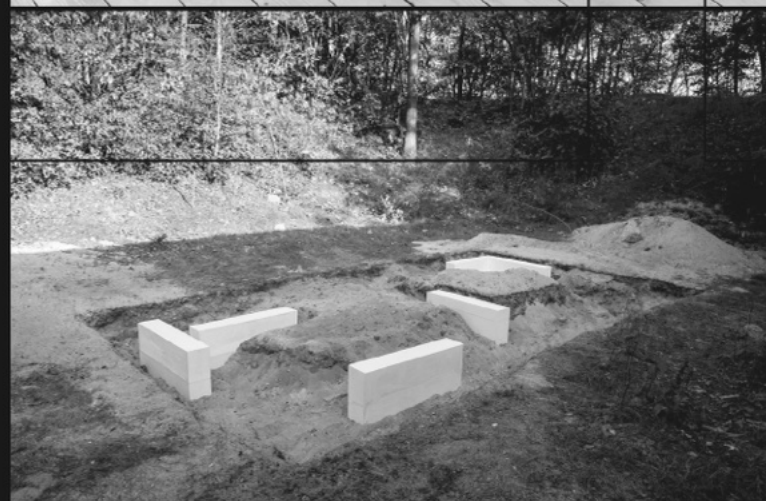
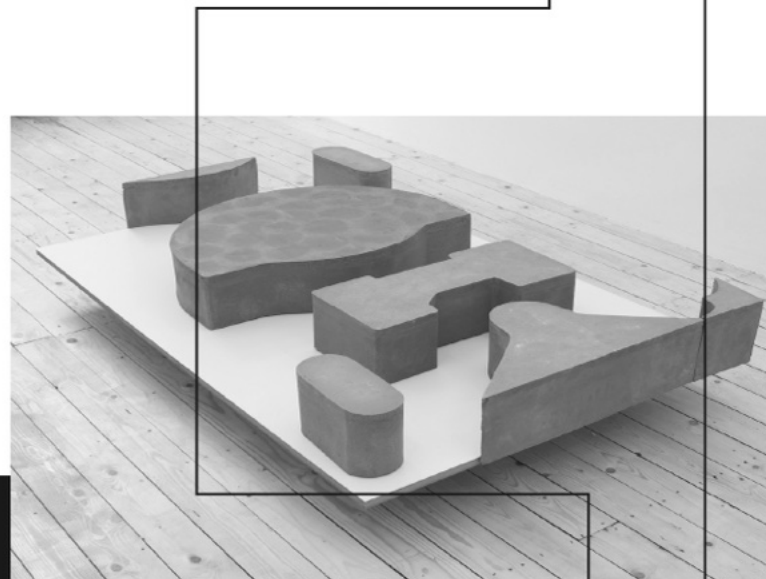
In de tentoonstelling Five Victor Echo Papa wordt het werk geëxposeerd van 8 kunstenaars die tussen 2017 en 2019 allemaal een werkperiode in de Geheime Bunker hebben voltooid, met werk dat tijdens die werkperiode is ontstaan, of waarin hun aanwezigheid in de Geheime Bunker op één of andere manier heeft doorgewerkt.

De organisatie en de begeleiding rondom de tentoonstelling is in handen van Omstand samen met gastcurator Heidi Linck, oud-resident en sinds 2014 medeorganisator van het Geheime Bunker Project.

Sharon Houkema
Willem Besselink
Maarten Overdijk
Machiel van Stokkum
Rosalie van Oorschot
Max Kuiper
Mirka Farabegoli
Aracelly Scheper

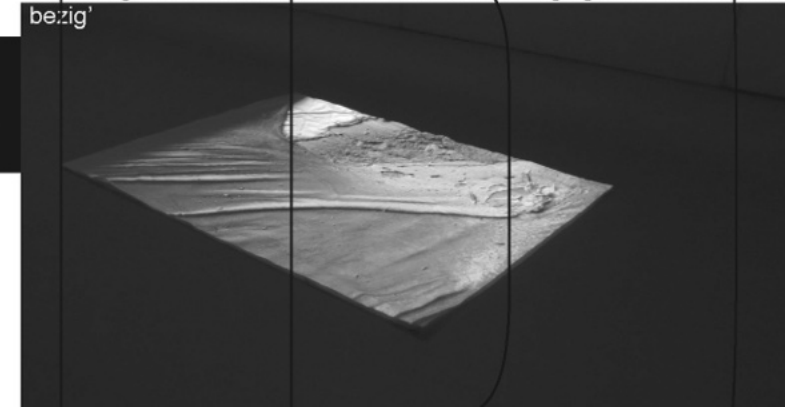
Sit! rubbing, inkt, papier, (Bunker) 2017

Aracelly Scheper

augustus – september 2017

Aracelly Scheper (Bogota 1983) groeide op in Vaassen bij Apeldoorn, studeerde in Zwolle en behaalde in 2016 haar Fine Art-diploma aan Base for Experiment, Art & Research in Arnhem. Haar residentie in de Geheime Bunker vond plaats in de maanden augustus en september van 2017. In reactie op haar werkperiode verteld ze: 'Ik heb mijn manier van werken meer leren accepteren en begrijpen. Ik heb een heleboel materiaal dat onaf is. Dit onafte leverde mij eerder veel onrust op, maar ik weet door de bunkerperiode dat het bij me hoort en dat het verwerken van mijn materiaal tijd kost. Heel direct en concreet materiaal moet worden aangevuld met abstract materiaal of een abstracte benadering. Wat heeft wat nodig? Ik ben daar nu met veel meer overtuiging en zekerheid mee bezig'

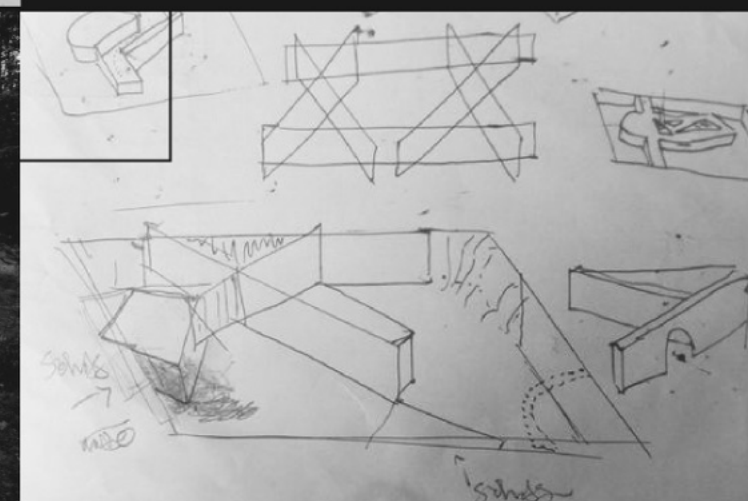

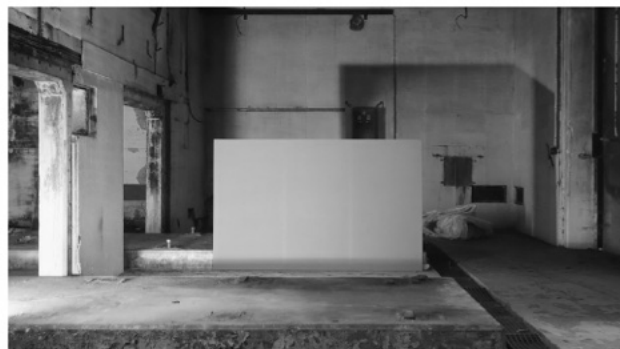
Aquí están mis padres Videostill, sheet, single channel video-installatie, 2016

Maarten Overdijk

augustus – oktober 2018

Maarten Overdijk promoveerde aan het Research Centre for Learning in Interaction aan de Universiteit van Utrecht en was resident aan de Rijksakademie van Beeldende Kunsten in Amsterdam. Hij werkt nu als onafhankelijk onderzoeker en beeldend kunstenaar op het grensvlak van psychologie en architectuur. Hij beschrijft zijn werk als een ruimtelijk onderzoek in de vorm van sculptuur, installatie of tekst. Tijdens zijn werkperiode in de Geheime Bunker besloot Overdijk om niet in de binnenruimte te werken, maar direct in te grijpen in de buitenruimte van de bunker. Hij groef er een groot gat waar hij zelf gegoten, smetteloos witte gipsblokken in installeerde. Er ontstond een plek die zowel een eindpunt kan zijn, die zowel met een ruïne van een verdwenen gebouw als met de fundamenten van een nog te bouwen huis geassocieerd kunnen worden.

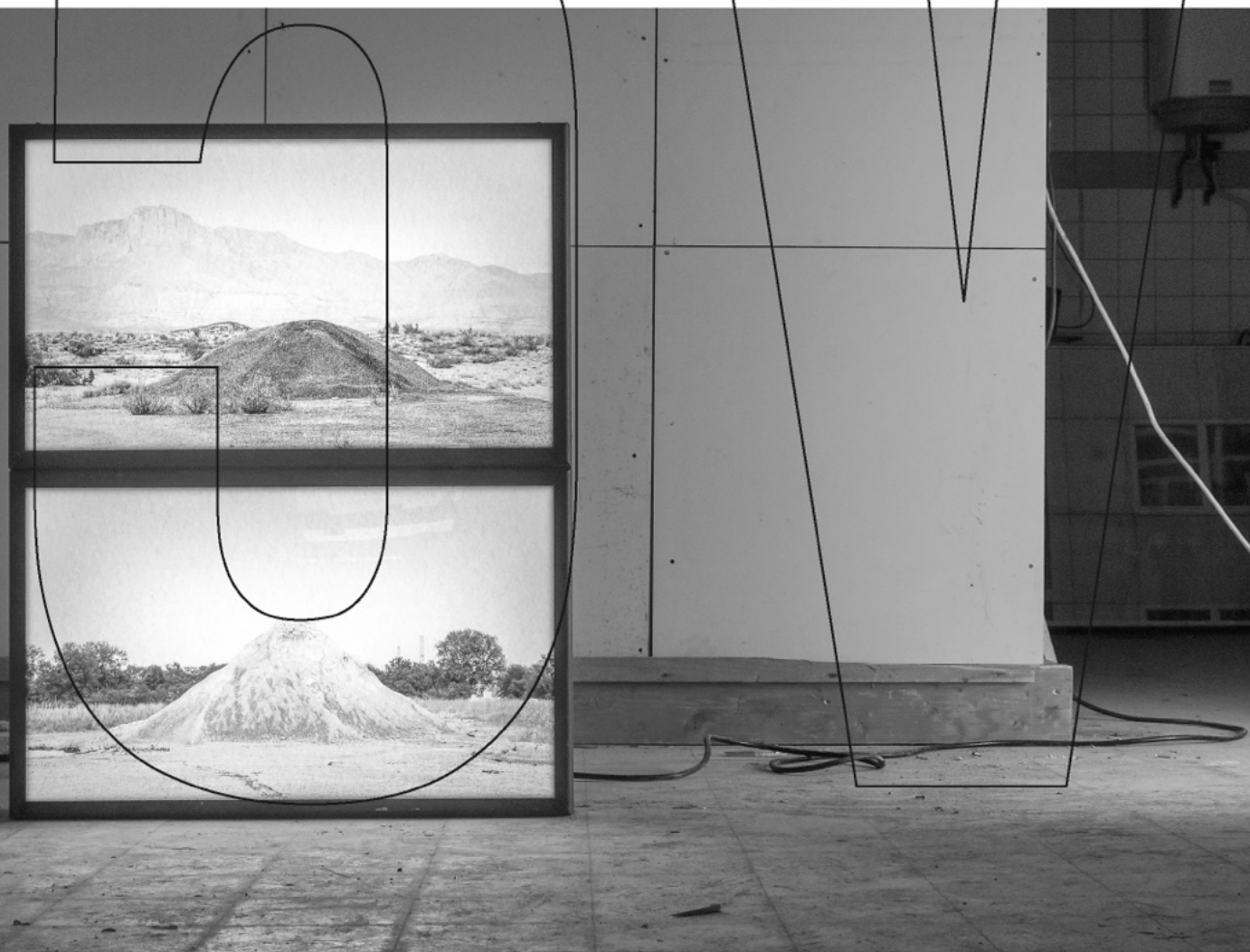

Machiel van Stokkum

juni – augustus 2018

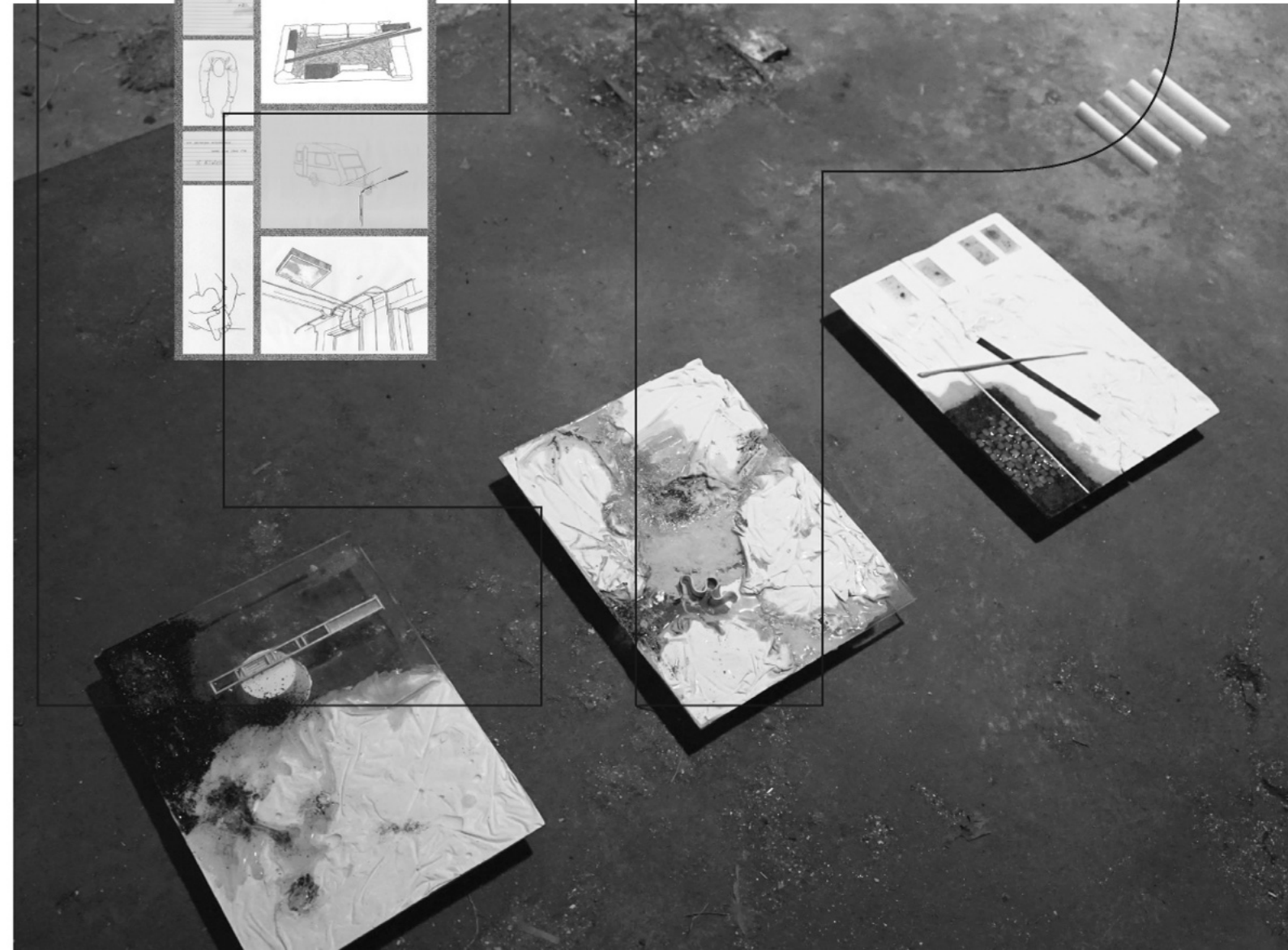
Machiel van Stokkum (1991) studeerde aan de Rietveld Akademie (dipl. 2017) en woont en werkt in Amsterdam. Hij beschouwt de Geheime Bunker als object dat, als Koude Oorlog overblijfsel, al achterhaald was voordat het heeft moeten functioneren. Twee maanden lang verbleef hij op deze plek om hier te experimenteren en nieuw werk te maken. Vertrekkend vanuit video-installaties verschoof de focus van zijn project steeds meer naar het fysieke object. Hij maakte er stoeptegels in de bodem en ontwikkelde ter plekke een eigen techniek om afgietsels te maken van de huid van de bunker met stuc-gips en houten constructies. Deze techniek genereerde niet alleen fysieke objecten met de afdruk van de bunker erin, maar liet ook permanente afdrucken van het gips achter op de bunker zelf. Uiteindelijk keerde het gebruik van video terug en ontstond een boeiende interactie tussen projectie en object, die vervuld zullen worden door interacties op de locaties waar Machiel zijn objecten en projecties na deze werkperiode zal installeren.

Rosalie van Oorschot

april – mei 2018

Rosalie van Oorschot studeerde Fine Art aan ArtEZ (dipl. 2015) en woont en werkt in Arnhem. Rosalie maakt installaties en objecten in verschillende media en technieken. Door haar werk te benaderen als object en niet als een talig statement of een mening, komt er veel nadruk te liggen op fysieke eigenschappen. Juist door het fysieke tot zwaartepunt te maken, treedt het karakter van het object op de voorgrond terwijl het karakter van de maker verborgen blijft. Rosalie beschouwt haar werkproces keer op een keer als een combinatie van plezier in de omgang met materiaal en de angst om in het beeld haar eigen persoonlijkheid op de voorgrond te plaatsen. Deze constante zoektocht geeft aan de in eerste instantie 'platte' en abstracte objecten een diepere laag, waar verbinding en onthechting, tonen en verbergen en andere persoonlijke thema's een onderstroom vormen.

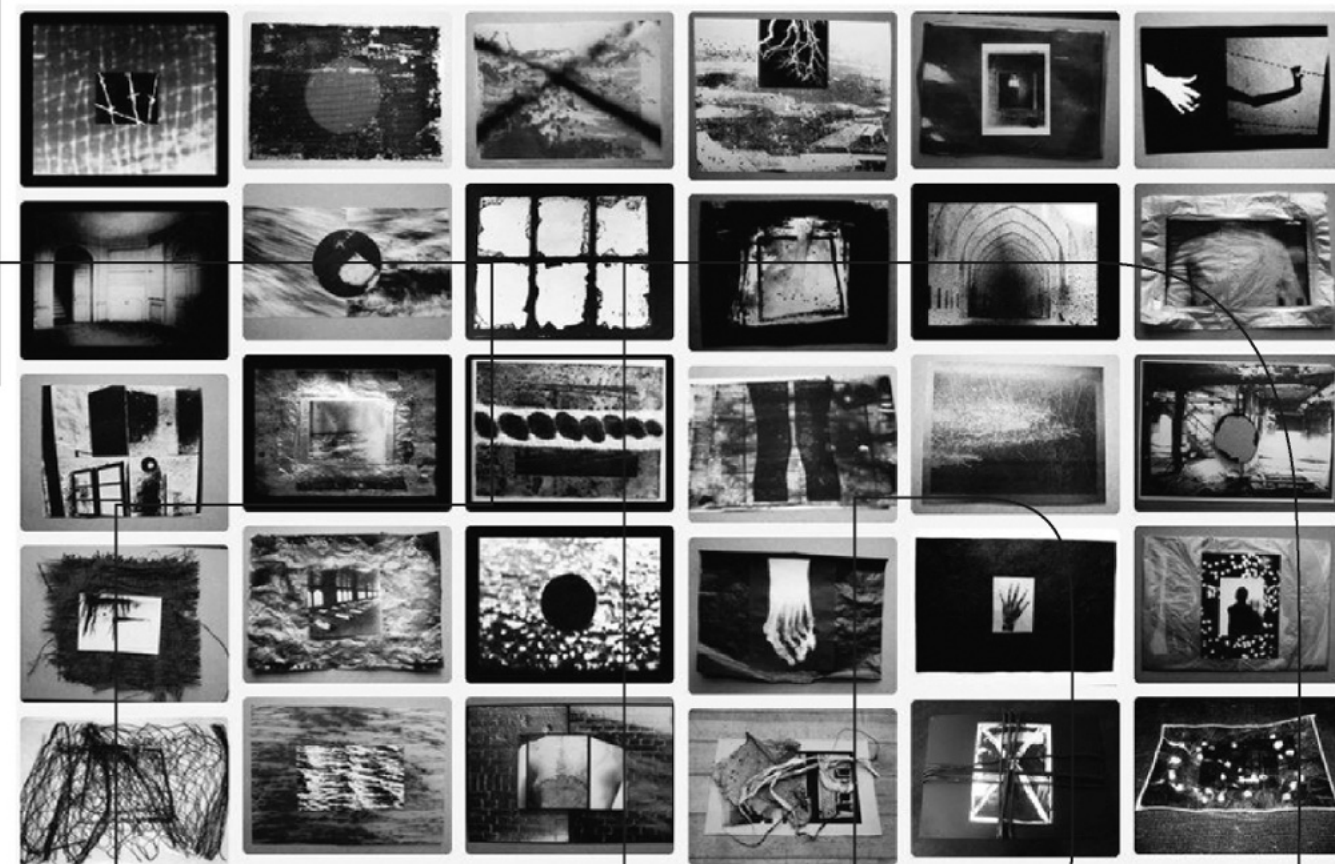

Mirka Farabegoli

augustus 2019

Mirka Farabegoli is een Nederlandse kunstenaar die in 2009 afstudeerde aan de afdeling Fine Art van ArtEZ Arnhem. Ze werkt voornamelijk op het gebied van tekenen en prentkunst. Als allerlaatste resident organiseerde Mirka een groepstentoonstelling in de Geheime Bunker op 10 en 11 augustus 2019. Met deelnemende kunstenaars: Krista Burger, Jakob Diehl, Quinten Dierick, Rob Groot Zevert, Jeroen Huisman, Carel Lanfers, Rosalie van Oorschot, Omar Salem, Aracelly Scheper, Hans de Wolf, Max Kuiper en Farabegoli zelf. Via een geheime doorgang aan de achterkant werd je door een gids begeleid naar de bunker. Van te voren moest je je aanmelden om een plek te reserveren. 't Publiek werd van harte uitgenodigd voor de groepstentoonstelling in De Geheime Bunker: Kom naar Toxic Bunker in de Geheime Bunker op 10 en 11 augustus en vier de veerkracht van de kunstenaar!

Toxic Bunker: De kunstenaar als kakkerlak. Het is een twijfelachtig cliché dat vaak wordt herhaald; het idee dat kakkerlakken een nucleaire aanval kunnen overleven. Maar het is een bewezen feit dat kakkerlakken zeer veerkrachtig zijn en zich makkelijk aanpassen wanneer ze worden blootgesteld aan extreme omstandigheden. Hetzelfde kan gezegd worden over de kunstenaar. De Homo Artisticus lijkt een soort te zijn die zeer flexibel is en van een ongekende veerkracht. De soort lijkt immuun voor kritiek of beschuldigingen van populistische aard in relatie tot een nog groter gebrek aan liquide middelen. Kunstenaars zijn taai en gaan niet weg. Aan de andere kant zou je ook kunnen zeggen dat kunstenaars een kwetsbare soort zijn; een soort die een specifieke habitat nodig heeft en een zekere gevoeligheid heeft voor de moderne samenleving. Een kunstenaars-residentie biedt mogelijkheden en biedt de kunstenaar ruimte en tijd om de eigen kunstpraktijk te onderzoeken. De Geheime Bunker van Omstand is zo'n plek.

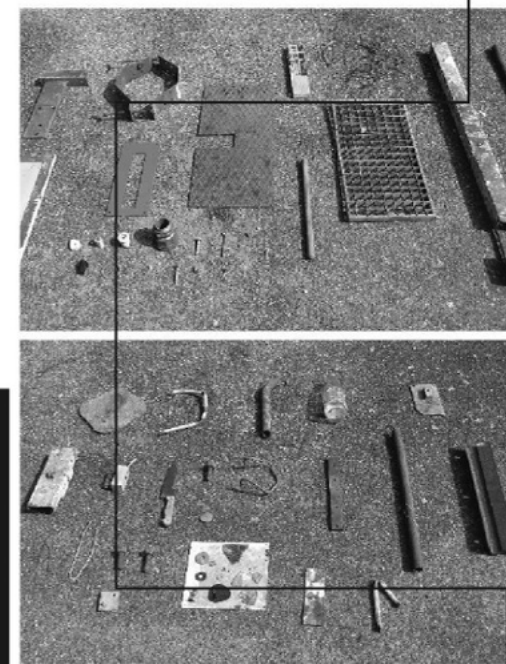
Max Kuiper

maart – april 2018

Max Kuiper studeerde aan de AKI in Enschede en is sinds 1978 werkzaam als autonoom kunstenaar. Kuiper werkt met beeld, geluid en tekst. Onder andere in 'Les Horribles Travailleurs' en 'zwa\vt magazine' Les Horribles Travailleurs is een geluidsproject en bestaat uit het maken en uitbrengen van geluidscollages en composities. zwa\vt Magazine is een persoonlijk kunstenaarstijdschrift dat zich concentreert op de verfijning van het veelomvattende begrip 'zwart'.

Zijn werkperiode in de Geheime Bunker resulteerde in een speciale aflevering van het 'zwa\vt magazine' en het verzamelen van geluid voor Les Horribles Travailleurs: Met de in het gebouw aanwezige materialen zijn vele geluidsopnamen gemaakt, waarbij gebruik werd gemaakt van de akoestische eigenschappen van iedere kamer. De bunker verborgt een compleet orkest aan metalen voorwerpen met ieder een eigen klank. Verder kunnen er klanken gehaald worden uit onder meer plastic, glasscherven, kunststof, hout, steen, water, lege flessen, papier, wind en draad. Op verschillende manieren zijn geluiden uit deze voorwerpen gehaald: Krassen, vallen, schrapen, druipen, tikken, wrijven, werpen, rollen, uitvloeien. Soms ook met behulp van meegebrachte voorwerpen zoals drumstokken, een mes en een staalborstel. Verder zijn de materialen gecombineerd met de geluidskwaliteiten van oppervlakten zoals metalen deuren, betonnen muren, een groot raam van gewapend glas, kasten gemaakt van kunststof, houten elementen en kippengaas.

Er zijn meerdere recorders in en om het gebouw geplaatst en er is met een microfoon door het gebouw gelopen. Door de plaatsing van de microfoon zijn de geluiden door het gebouw zelf gefilterd, vervormd of behandeld. Zo werd door middel van een microfoon in de toiletruimte geluiden opgenomen die door een in de openlucht geplaatste recorder werden afgespeeld; een microfoon in een lange kartonnen buis geplaatst; een microfoon in een fles of een luchtkanaal geschoven; en een microfoon onder water gedompeld. De opnamen, deels in de studio bewerkt, zijn weer afgespeeld op draagbare recorders en opnieuw opgenomen. Al deze handelingen samen vormen methodes waarmee de Geheime Bunker zichzelf volledig, in termen van geluid, kan definiëren.

Fenne Saedt

Ultimate Survival

foto's: Heidi Linck

Een paddenstoel is het vruchtlichaam van veel soorten schimmels. Het grootste deel van de paddenstoel bevindt zich onder de grond, in de vorm van schimmeldraden: de zwamvlok. De 'hoed', of kap, waar men de paddenstoel vaak aan herkent beschermt de schimmellijchamen tegen uiteenlopende weersinvloeden. We kennen ze in verschillende vormen en maten: eivormig, ingezonken, klok, kegel of trechtervormig (zoals de hanenkam), vlak en excentrisch, ofwel: offset. Meestal wordt de hoed plat bij het rijpen worden. Zoals bij de welbekende champignon.

Een goede kunstenaar herken je aan zijn intrinsieke motivatie. Het is de gave van de kunstenaar om vanuit eigen beweegredenen onderzoek te doen en kunst te maken. In welke vorm dan ook. Althans, dat willen we graag geloven. Je zou kunnen stellen dat dat geromantiseerde idee over het kunstenaarschap veranderd is nu 'trends', net als opkomende kunstenaars, in rap tempo komen en gaan. De betekenis van de term 'kunstenaar' is vertroebeld sinds Subway zijn medewerkers 'Sandwich Artists' noemt, men op Instagram artistieke 'portfolio's' maakt en RTLZ een we-

kelijks programma uitzendt onder de noemer 'Iedereen een kunstenaar', aldus filosoof Ruben Jacobs. We leven in een tijd waarin kunstenaars niet meer per definitie vanuit eigen drijfveer kunst maken, maar projectmatig werk produceren voor een tentoonstelling, opdracht of festival.

Stel je voor: gedurende 4 á 6 weken word je, al dan niet vrijwillig, gedropt bij een voormalige atoombunker ergens in het buitengebied van Arnhem. De locatie is geheim. De bunker niet zichtbaar voor de buitenwereld. Het ruikt er muf en vochtig, een perfect kweekgebied voor uiteenlopende schimmellijchamen. Er is geen gas, water, licht of elektriciteit. Er is één regel: slaap NIET in de bunker. Wie die regel negeert staat op met knallende koppijn. Naast de bunker staat een caravan om te overnachten en een keet om als atelier te gebruiken. De caravan is eerder een plak gatenkaas waardoor je in de wintermaanden niet kan slapen van de kou en 's nachts wakker wordt met een deken van muizen op je lichaam. Er is geen douche, dus wassen doe je met een zak opgevangen regenwater die je hoog aan de tak van een boom bevestigt. Koken doe je op een zelfgemaakt vuur. Gelukkig kan je ongestoord en zonder commentaar op je eigen klungelige manier een vuurtje aanmaken want er is toch niemand die weet dat jij je op die godvergeten plek bevindt. Je bent volledig op jezelf aangewezen en leeft als Bear Grylls, die ene man van dat Britse programma Ultimate Survival waarin Grylls laat zien hoe een verdwaalde toerist kan overleven in de wildernis op wat voor plek dan ook.

Bovenstaande omschrijving is wellicht wat dramatisch. Zo erg kan het toch niet geweest zijn? Als ik de kunstenaars die tijdens hun residency bij de Geheime Bunker (2014-2019) verbleven mag geloven, heeft een survival handleiding voorafgaand aan een werkperiode in bovenstaande omstandigheden niet de prioriteit. Er ligt namelijk een veel essentiëlere uitdaging op die verborgen plek in het woud: hoe kunst te maken zonder publiek oogmerk anno 2019? Geheel aangewezen op, tja, wat eigenlijk? Je eigen maakdrang? Daadkracht?

Dat clichématige idee over de intrinsieke motivatie van een goede kunstenaar, daar zit dus toch een kern van waarheid in. Het afkicken

van het doelmatig en zo snel mogelijk werken waar we onszelf toe gedwongen lijken te hebben, dat zou wel eens de oplossing kunnen zijn. Maar zo makkelijk als dat klinkt, is het uiteraard niet. Vandaar:

4 stappen om af te kicken van onze op efficiëntie gerichte maatschappij, een zoektocht naar de intrinsieke motivatie.

Stap 1: Schrijf je in voor een residency in een verafgelegen oord of een verlaten plek.

Stap 2: Accepteer dat je minstens 2 weken afkickverschijnselen ervaart van het niet continue ongevraagd commentaar ontvangen van anderen, en het scrollen, swipen en zien van wel honderd online beelden per minuut. Symptomen: uit zichzelf bewegende duimen, hard op praten zonder gesprekspartner.

Stap 3: Leef als een oermens. Kook op vuur! Douche onder een boom! Vind dingen uit met de materialen om je heen om je hersenen op gang te brengen. Maak een aardappelschilmes van een stuk boomschors.

Stap 4: Maak, maak, MAAK. Zonder er over na te denken of hetgeen je doet waardevol is, zegenschap kent of betekenis heeft.

Dat deze stappen wenselijk maar minder makkelijk te bewerkstelligen zijn, realiseer ik me totaal. Het is waarschijnlijk de reden dat ik geen mindfulness-master, noch kunstenaar ben.

Er zijn misschien wel net zo veel verschillende soorten kunstenaars als dat er paddenstoelsoorten zijn. Waar de een werkt vanuit de boeken en de ander vanuit materiaal of ruimte, hebben kunstenaars wel degelijk iets (met elkaar) gemeen. We kennen de kunstenaar van het kunstwerk, en de paddenstoel van zijn hoed. Maar net als het grootste en wezenlijkste gedeelte van de paddenstoel, groeit het proces van een kunstenaar ondergronds. Vanuit de fascinatie voor materiaal, ruimte of thematiek. Geheel naar eigen keuze. Met de kwaliteit hier onderzoekend in te zijn en zich op individueel niveau te ontwikkelen en groeien zodat er uiteindelijk een 'hoed' zichtbaar wordt.

Fens protest: On 12 December 1982, some 30,000 women marched arm in arm onto Greenham Common in Berkshire, aligning themselves along the entire length of the nine-mile long fence. Photo © Edward Barber.

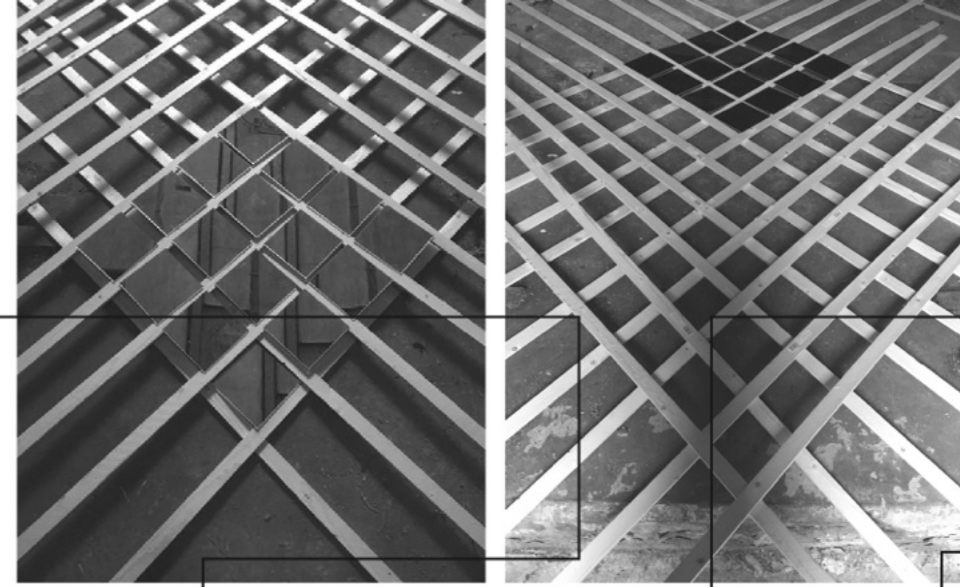
Artwork commissioned by *Into Nature Art Expedition and Land Art Contemporary* in association with *Drents Landschap* and on view from 2/7/2016-1/9/2016 at *Kampsheide* in Drenthe. *Kampsheide* is a nature reserve - home to prehistoric burial mounds and a dolmen - for which Houkema developed a temporary burial mound. Inside the mound the audience could listen to a guided meditation which calls for Positive Disintegration as a way of psychologically entering the 'Anthropocene'.

Sharon Houkema

mei – juli 2019

Kunstenaar Sharon Houkema (1975, NL) studeerde aan de Rietveld Academie en de Rijksakademie in Amsterdam en nam deel aan verschillende internationale residenties. Naast opdrachten in de openbare ruimte, exposeert ze online haar werk op locaties als Stedelijk Museum Schiedam, Fact Liverpool, La Casa Endida in Madrid, DUCTAC in Dubai, CTM festival Berlijn, White Box New York en Probe. Ze maakt installaties, multimediale werken en teksten gerelateerd aan ecologie en hanteert daarin een procesmatige manier van werken dat meestal in alle geheimzinnigheid plaatsvindt. - In het kader van de werkperiode in de Geheime Bunker een interessant gegeven. - Alhoewel ze uitgebreid inhoudelijk onderzoek doet, ontstaat haar werk vooral intuïtief en al experimenterend, bijvoorbeeld met het materiaal dat ze ter plekke aantreft. Haar belangrijkste thema's zijn ecologie, context en collectiviteit. Ze hanteert daarbij de overtuiging dat de huidige wereldwijde ecologische problematiek, verlies van biodiversiteit en van ecosystemen, het gevolg is van de ontkoppeling die in de geïndustrialiseerde wereld plaats vond tussen het maatschappelijke en het milieu, en tussen het individu en de gemeenschap.

De residency-periode van Sharon Houkema voor de Geheime Bunker werd door het Mondriaan Fonds ondersteund via het programma Tijdelijke Binnenland Ateliers.

Willem Besselink

april – mei 2019

Willem Besselink studeerde scenography in Groningen, wiskunde in Berlijn, Freie Kunst in Berlijn en ten slotte Fine Arts in Rotterdam waar hij in 2006 afstudeerde aan de Willem de Kooning Academy. Zijn werk komt voort uit een fascinatie voor structuren, ingebed in het alledaagse. Structuren die ongemerkt en onopgemerkt zijn en pas zichtbaar worden door bijvoorbeeld herhaling, of door dat ze zich op verschillende plekken manifesteren. Door triviale dagelijkse gebeurtenissen te onderzoeken en te begrijpen, poogt Besselink dergelijke structuren te ontdekken. Door ze opnieuw te visualiseren, worden er vervolgens nieuwe beelden gecreëerd. Deze aanpak leidt naar een persoonlijke beeldtaal, waarbij vragen worden opgeroepen als: Wat is het effect van de aanwezigheid van de onderzoeker op wat wordt onder-

zocht? In hoeverre speelt zijn persoonlijkheid een rol en in hoeverre beïnvloeden structuren hem (en anderen)? Het resultaat van al deze inspanningen zijn werken waarbij innovatief gebruik van materie en vorm het uitgangspunt vormt. Het medium dat wordt gekozen en de afmetingen van het werk worden bepaald door de plaats waar de waarneming wordt gedaan en door wat wordt waargenomen. Daardoor kan het werk variëren van kleine tekeningen tot grote installaties.

Pfeilerspirale/ Pilar Spiral site specific installation, wood, 3,5 x 38 x 11 meters, IPIHAN #9, ehemalige VEB Zitza, Zeitz / Germany, 2019

contributer Frank Koolen

contributer Frank Koolen

